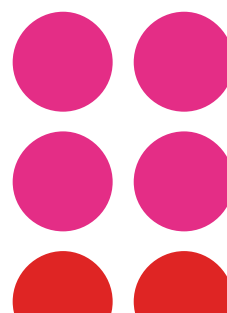
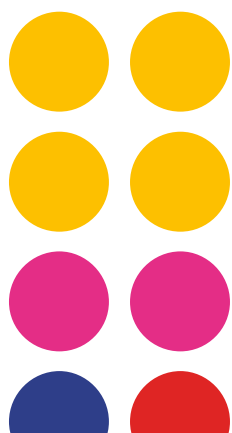

Konjunkturrapport

Mars 2010

Sveriges Ingenjörer

Konjunkturrapport publicerad 2010-03-22

Konjunkturrapport mars 2010

Försiktig optimism inför 2010 efter mörkt 2009

Sveriges Ingenjörers konjunkturrapport sammanställs två gånger per år i mars och oktober. Rapporten bygger dels på egeninsamlade uppgifter från förtroendevalda men också på material från Konjunkturinstitutet, Riksbanken m fl. Den behandlar det allmänna läget i svenskt näringsliv och berör även förbundets löneprognoser samt arbetslösheten för ingenjörer.

Prognoser gjorda av andra myndigheter och organisationer visar att de flesta tror att konjunkturen har nått botten och nu är på väg att vända. BNP förväntas öka under 2010, däremot tror man att arbetslösheten kommer att öka något. Till följd av detta förväntas även löneutvecklingen under 2010 vara svag. Förbundets enkätundersökning visar att den ekonomiska situationen ute på företagen är god eller tillfredsställande i fyra av fem fall, vilket är en förbättring jämfört med mätningen sommaren 2009. Förbättringen är störst inom industrin. Andelen som varslat eller sagt upp personal pga arbetsbrist är också betydligt lägre i denna undersökning. Det är nu även färre som tror att företagets närmaste framtid är dålig.

Enkät till förtroendevalda

I följande avsnitt redovisas resultatet från enkäten till förtroendevalda i februari 2010. Enkäten skickades till samtliga ordföranden med e-postadress på företag inom privat arbetsmarknadssektor (552 st). Svarsfrekvensen för undersökningen blev 69 procent. De tillfrågade ombads göra en bedömning av stämning och konjunkturläge, dvs de behövde inte samla in specifika fakta för att svara på enkäten. Resultatet från enkäten redovisas totalt samt uppdelat på industri- respektive tjänsteområdet (bilaga 1). Avtalsområden med tio eller fler svarande akademikerföreningar redovisas separat. De tillfrågade representerar föreningar av mycket olika storlek med avseende på antal medlemmar. I sammanställningen har ingen hänsyn tagits till föreningens storlek. Enkäten till förtroendevalda har innehållsmässigt omarbetats något sedan den första mätningen som gjordes sommaren 2009.

Akademikerföreningarnas syn på den ekonomiska läget

Fyra av fem tillfrågade svarar att deras samlade bedömning av företagets ekonomiska situation är god eller tillfredsställande. Det är en förbättring jämfört med den undersökning som gjordes sommaren 2009. Exakt hur mycket bättre är svårt att säga eftersom resultaten mellan dessa två mätningar inte är helt jämförbara då svarsskalan har förändrats. Vid en uppdelning på bransch, industri- respektive tjänsteföretag, så är resultatet ungefär detsamma. Jämfört med 2009 års mätning har de tillfrågade från industrisidan nu en betydligt mer positiv bild av den ekonomiska situationen. Det är i denna mätning bara en något större andel inom industrin som anger att situationen är dålig jämfört med tjänstebranschen.

Det finns stora skillnader mellan olika avtalsområden. Det är fortfarande inom avtalsområdet Stål- och Metallförbundet som det är högst andel, 35 procent, som svarar att den ekonomiska situationen är dålig. Det är dock en lägre siffra jämfört med mätningen 2009. För det största avtalsområdet Teknikarbetsgivarerna anger 26 procent att situationen är dålig. Inom vissa avtalsområden i tjänstebranschen är synen på den ekonomiska situationen relativt ljus. Bland de svarande från avtalsområdena Svensk Teknik och Design respektive Utveckling och Tjänster är det endast åtta procent som anger att situationen är dålig. För IT avtalet är bilden sämre, där anger 26 procent att den ekonomiska situationen är dålig.

Utvecklingen det kommande halvåret

En majoritet (54 procent) av de tillfrågade tror att den ekonomiska situationen kommer vara oförändrad det närmaste halvåret jämfört med hur det ser ut i dagsläget. 37 procent tror att ekonomiska situationen kommer att förbättras medan sju procent tror att den kommer försämrats. Andelen som tror att situationen kommer försämrats är lägre jämfört med mätningen 2009 då motsvarande siffra var tolv procent. Om man tror på en förbättring eller försämring beror naturligtvis till viss del av utgångsläget. Av dem som svarar att situationen i dagsläget är dålig så återfinns den högsta andelen som tror att företaget kommer att gå bättre inom det närmaste halvåret men även den högsta andelen (tio procent) som tror att företaget kommer att gå sämre. Av dem som svarar att situationen i dagsläget är god så tror fem procent att företaget kommer att gå sämre.

Det är en något högre andel av de svarande inom tjänstebranschen som tror att situationen kommer försämrats jämfört med industrisidan, vilket är det omvända jämfört med mätningen 2009. För de enskilda

avtalsområdena är det inom Skogsindustrierna, Läkemedel och Bioteknik samt IT som en något högre andel svarar att det tror att situationen kommer att försämrats.

Arbetsbörda och förändring av antal anställda

Två av fem anger att arbetsbördan för de anställda är större än normalt, andelen är något större inom industrin jämfört med tjänsteföretagen. Detta är en lägre andel jämfört med mätningen 2009 då drygt hälften av de tillfrågade svarade att arbetsbördan var större än normalt. Även vid denna mätning var andelen högre inom industrin. Drygt hälften av de svarande inom avtalsområdet industri och kemi anger nu att arbetsbördan är större än normalt. Inom avtalsområdena Svensk teknik och Design samt Stål- och Metallförbundet är andelen som svarar att den är något mindre än normalt något högre jämfört med de övriga. Det finns ett samband mellan arbetsbörda och den ekonomiska situationen i dagsläget. Av dem som svarar att arbetsbördan är större än normalt eller normal är det ca en av fem som anger att den ekonomiska situationen är dålig medan motsvarande andel bland de som svarar att arbetsbördan är mindre än normalt är drygt två av fem.

På 43 procent av företagen har antalet anställda minskat under andra halvåret 2009. Andelen är högre inom industriföretagen jämfört med de inom tjänstesektorn. Avtalsområden där antalet anställda har ökat i något högre grad än övriga är Svensk Teknik och Design samt Utveckling och Tjänster. Det finns ett starkt samband mellan den ekonomiska situationen i dagsläget och förändringen av antalet anställda. På 75 procent av företag där de tillfrågade anger att den ekonomiska situationen är god har antalet anställda ökat eller varit oförändrat under andra halvåret 2009. På företag där den ekonomiska situationen är dålig har två tredjedelar minskat sin personalstyrka. På de företag där antalet anställda har minskat svarar 60 procent att det har förekommit uppsägningar pga arbetsbrist.

En fjärdedel av de tillfrågade uppger att det förekommit varsel av personal pga arbetsbrist under andra halvåret 2009 medan det på en tredjedel av företagen förekommit uppsägning av personal pga arbetsbrist under andra halvåret 2009. Bilden är ungefär densamma både inom industri- och tjänsteföretag. Det är i högre grad de företag där den ekonomiska situationen är dålig och arbetsbördan är lägre än normalt som har varslat eller sagt upp personal pga arbetsbrist. Bilden är betydligt ljusare jämfört med mätningen 2009. Frågan var inte formulerad på samma sätt men andelen tillfrågade som svarade att det förekommit varsel eller neddragning av personal var då ca 60 procent. Störst är förbättringen för avtalsområdet Stål- och Metallförbundet.

Ingenjörskris?

En fråga där svaren är svåra att analysera är om det är ingenjörskris eller inte. I hälften av företagen uppger de svarande att det råder kris på ingenjörer. Det är en uppseendeväckande hög siffra, speciellt i en lågkonjunktur. Skillnaden mellan olika branscher är stor, det är betydligt fler av företrädarna för industrin (58 procent) än för tjänsteföretagen (31 procent) som uppger att det egna företaget har kris på ingenjörer.

Varför uppger de svarande att ingenjörskrisen är så stor? En jämförelse kan göras med Konjunkturinstitutets Konjunkturbarometer som visserligen inte mäter krisen på ingenjörer utan använder den bredare kategorin "tekniska tjänstemän". Konjunkturbarometern hamnar på en betydligt lägre nivå i sina enkät-svar.

Några tänkbara skäl till att klubbarna upplever ingenjörskris i det egna företaget:

- arbetsbördan för ingenjörskollektivet är för stor
- företaget försöker förgäves rekrytera ytterligare ingenjörer
- bedömningen att fler ingenjörer skulle ge utvecklingskraft till företaget

Varför är skillnaden i ingenjörskris mellan industriföretagen och tjänsteföretagen så stor? En delförklaring kan finnas i enkätsvaret om arbetsbördan i företaget. Större arbetsbörda än normalt har 43 procent av industriföretagen jämfört med 32 procent av tjänsteföretagen. Det finns ett starkt samband mellan svaren om frågorna om arbetsbörda och kris på ingenjörer. I 61 procent av de företag där arbetsbördan är större än normalt svarar klubbarna att det är ingenjörskris. Motsvarande andel där arbetsbördan är mindre än normalt är 16 procent.

Omvärldens syn av konjunkturläget

Under hösten bröts nedgången i framför allt industriproduktionen och kapacitetsutnyttjandet i tillverkningssektorn började öka och fallet i investeringarna minskade. Ekonomistyrningsverket bedömde i december (ESV 2009:37) att konjunkturåterhämtningen hade börjat och tillväxten i den svenska ekonomin

började tillta successivt. Jämfört med fall på 20-25 procent tidigt under 2009, närmade sig minskningen 5-10 procent under slutet av året. Swedbank skriver att industriproduktionen förefaller ha bottnat på en nivå som motsvarar 2000-talets början. I december växte tillverkningsindustrin realt med nästan två procent jämfört med månaden innan.

De globala ekonomiska stimulansåtgärderna kommer att få fullt genomslag 2010 och 2011 och påverka utvecklingen det här året vilket lär gynna exportutvecklingen i Sverige. Även förhållandena för svenska exportföretag i övrigt kommer att förbättras tack vare sjunkande enhetsarbetskostnader. Swedbank prognostiserar att den totala exportvolymen kommer att öka med 4,6 procent under 2010 och med sex procent under 2011. Banken varnar dock för riskerna för kraftiga omsvängningar i den internationella tillväxten och att turbulensen på de globala finansmarknaderna återvänder.

Inköpschefsindex i industrisektorn har stigit till nivåer som tyder på ljusare utsikter, och i tjänstesektorn har aktiviteten varit hygglig trots den allmänna nedgången i många ekonomier.

Konjunkturinstitutet rapporterar att samtliga branscher inom tillverkningsindustrin räknar med ökning och industriproduktionen har också ökat betydligt de senaste månaderna och flertalet branscher rapporterar om stigande produktionsvolym. Tillväxten har varit starkast inom stål-, teleprodukt- och motorfordonsindustri. För metallvaruindustrin har framför allt exportefterfrågan varit stark. Tillverkningsindustrin räknar med en fortsatt stark produktionsstillväxt de närmaste tre månaderna. Utvecklingen inom industri-sektorn är dock splittrad. Livsmedels- och pappersindustrin har tillsammans med den något mer volatila läkemedelsindustrin utvecklats mer stabilt än verkstadsindustrin.

Däremot finns enligt Riksbanken för närvarande inga tecken på att industrin kommer att göra några omfattande investeringar för att kunna bygga ut sin kapacitet under det kommande året. Olika typer av mått på kapacitetsutnyttjande ger entydigt bilden av att det i dagsläget i allmänhet finns gott om ledig kapacitet hos såväl industriföretagen som tjänstebanscher. Bilden bekräftas också av Riksbankens företagsintervjuer där flera företag uppger att de kan öka produktionen väsentligt utan att vara sig göra nya investeringar i kapital eller anställa mer personal. Många företag har valt att "övervintra" med befintlig personal i betydligt större omfattning än i tidigare nedgångar. Eftersom många företag valt att inte anpassa sin personalstyrka fullt ut kommer man att kunna möta en ökad efterfrågan utan att behöva nyanställa under ganska lång tid framöver. Konjunkturinstitutets företagsbarometer visar också att andelen företag med brist på arbetskraft är mycket låg. På frågan vad som främst begränsar produktionen svarar en majoritet av företagen bland Riksbankens företagsintervjuer inom så gott som samtliga branscher att det är den låga efterfrågan.

Orderläget i byggindustrin är utifrån Konjunkturinstitutets analyser oförändrat svagt och sysselsättningen har fortsatt att minska. Byggföretagen är dock relativt optimistiska och de stora byggföretagen har nästan sålt slut på lagret av lägenheter som byggdes upp under krisen och startar nu nya projekt. Företagen räknar med en ökning i såväl orderingång som byggande och även sysselsättningen väntas vända upp. Även Riksbanken bedömer att bostadsinvesteringarna kommer att stiga något under 2010.

Efterfrågan för de privata tjänstenäringarna har ökat de senaste månaderna och 30 procent av företagen rapporterar om bättre efterfrågan. Tjänsteföretagen räknar med att efterfrågan fortsätter att öka de kommande månaderna och över 40 procent av företagen förutser en förbättring. Fortfarande är det dock stora skillnader mellan de olika branscherna. SEB:s företagarpånel visar, för första gången sedan våren 2008, att en majoritet av små- och medelstora företag tror på högre tillväxt under kommande kvartal. Optimismen gäller oavsett bransch. Mest optimistiska är de medelstora företagen, med mellan 50 och 249 anställda. Av dem tror 55 procent på högre tillväxt.

Andelen företag som anger att det är svårare eller avsevärt svårare än normalt att finansiera verksamheten sjönk något i februari från 29 till 25 procent jämfört med januari.

Hushållens syn på det nuvarande ekonomiska läget i Sverige har blivit ljusare även om det fortfarande är fler som är negativa än positiva. Uppfattningen om hur svensk ekonomi kommer att utvecklas de närmaste tolv månaderna har varit positiv i flera månader och stärktes ytterligare i februari.

En positiv signal från Bil Sweden är att det i februari registrerades 17972 nya personbilar. Det är en ökning med 23 procent jämfört med motsvarande månad förra året. Hittills i år är ökningen på 29 procent.

Konjunkturinstitutet skriver tillsammans Swedbanks Ekonomiska sekretariat att både världshandeln och industriproduktionen i slutet på förra året utvecklades svagare än förväntat. Det reser frågor kring styrkan i återhämtningen under innevarande år samt ger signaler om att behovet av stimulanser kvarstår. I år kommer tillväxten att hållas tillbaka av en fortsatt försämrad arbetsmarknad. Även företagens investeringar förväntas utvecklas svagt som ett resultat av det låga kapacitetsutnyttjandet. Flera bedömare påpekar att de positiva revideringarna av BNP främst är ett resultat av ökad export och stigande privat konsumtion. Den ökade ekonomiska aktiviteten i Sverige beror därför i första hand på den inhemska efterfrågan som gynnas av såväl penningpolitiska som finanspolitiska stimulanser.

SCB:s data rörande fjärde kvartalet 2009 visar på fortsatt sjunkande BNP, 1,5 procent lägre än motsvarande period 2008. Både den privata och offentliga konsumtionen ökar med ca två procent. Offentliga myndigheter ökade sina investeringar med 5,7 procent, huvudsakligen beroende på investeringar i vägar och byggnader. I flertalet näringslivsbranscher fortsatte däremot bruttoinvesteringarna att sjunka.

Även om konsumtionsutgifterna ökar så minskar såväl importen som exporten med 5,1 respektive 7,3 procent. Produktionen inom näringslivet minskade med 2,3 procent och tillverkningsindustrin med 17 procent. Tjänstesektorns utveckling var -0,1 procent.

För helåret minskade BNP med 4,9 procent jämfört med 2008. Det är den kraftigaste minskningen på ett helår sedan andra världskriget.

Löneprognoser 2010

Sveriges Ingenjörers löneprognoser skapas i januari varje år och uppdateras vid behov under året. Prognoserna avser lönenivån i september dvs mättdpunkten för löneenkäten. Prognoserna för 2010 baseras på 2009 års lönestatistik och förväntade löneökningar för 2010. Till prognoserna används, förutom lönestatistiken, omvärldens bedömningar av utvecklingen på arbetsmarknaden och den allmänna konjunkturen för år 2010. Bedömningar om utvecklingen från den egna organisationen vägs också in i prognoserna.

Under 2009 var löneökningstalen mycket låga för Sveriges Ingenjörers medlemmar inom privat sektor. Detta beror naturligtvis till stora delar på det dåliga konjunkturläget under perioden. Bland förbundets medlemmar har dock inte ökningen av antalet arbetslösa varit lika stor som för många andra grupper. De centralt avtalade löneökningarna inom många avtalsområden fastställdes i 2007 års avtalsrörelse. Detta har medfört att många grupper trots lågkonjunkturen har haft relativt höga löneökningar 2009. En fundering är om våra medlemmar fick så pass mycket lägre löneökningstal eftersom vi inte har några individgarantier i våra avtal. Istället för individgarantier finns skrivningar i avtalen om lokal lönebildning med en löneprocess med bl.a. lönesamtal. Vi har dock sett att löneprocessen som ska ske lokalt ute på företagen inte fungerar för en stor del av medlemmarna. Vi har också sett att det var en hög andel som inte var klara med sina revisioner vid mättillfället i september.

Vi har tagit del av olika prognoser som andra bedömare har gjort. Prognoserna visar att de flesta tror att konjunkturen har nått botten och nu är på väg att vända. Olika grupper och branscher har drabbats olika hårt i konjunkturedgången. Vi gör inte olika prognoser beroende på bransch/avtalsområde utan bara per arbetsmarknadssektor. Då vi tagit fram löneökningstalen för 2010 har vi bland annat tittat på andra år strax efter en konjunkturedgång. Uppräkningstalen för prognosen för privat sektor 2010 har lagts på mellan tre och sju procent beroende på ålder och examensår.

Arbetslöshet

I januari 2010 var andelen ersättningsfall från AEA för medlemmar i Sveriges Ingenjörer 1,5 procent (1425 personer). Efter en ökning från rekordlåga nivån 0,6 procent i december 2008 har arbetslösheten, mätt på detta sätt, legat stilla sedan augusti 2009. Samtidigt kan konstateras att utvecklingen av antalet lediga platser fortfarande är svag, och osäkerheten på arbetsmarknaden är för stor för att ytterligare öknningar ska kunna uteslutas.

Andelen ersättningsfall för medlemmar i Sveriges Ingenjörer följer i huvudsak den för övriga AEA, men som regel på en lägre nivå. Under våren 2009 ökade andelen ersättningsfall snabbare bland ingenjörerna, men i och med höstens inträde upphörde nivån också att närma sig den för övriga anslutna till AEA.

Åldersgrupperna 30-34 och 35-39 låg med 1,2 procent lägst i januari 2010, och för de yngsta var andelen högst – 2,2 procent. För grupperna från 40 år och uppåt ökade andelen successivt från 1,3 till 1,8 procent.

För civilingenjörer totalt var andelen ersättningsfall 1,4 procent i december 2009, och för högskoleingenjörer 2,3 procent. I januari 2010 var andelen ersättningsfall för män 1,4 procent och för kvinnor 1,5 procent.

I februari publicerade Arbetsförmedlingen en ny rapport i serien "Var finns jobben?" för 2010 med utblick mot de kommande åren. Här följer ett kort referat:

För teknikyrken totalt räknar man med en fortsatt minskning av antalet anställda en bit in på 2010, men "mycket talar för" att nedgången planar ut och en ökning i slutet av året "är inte utesluten". För civilingenjörer inom bygg och anläggning samt elkraft konstateras en fortsatt god efterfrågan, liksom för VVS-ingenjörer. I andra ändan ligger som tidigare civilingenjörer kemi. På fem till tio års sikt bedöms utsikterna till arbete vara goda, som en effekt av brist på intresse för utbildningarna, en förväntad expansion inom ingenjörskrivna verksamheter och stora pensionsavgångar.

BILAGA 1

Vilken är din samlade bedömning av den ekonomiska situationen i dagsläget på det företag där du är förtroendevald?

	Totalt	Tjänster	Industri	Utveckling och Tjänster	IoK Industri och Kemi	IoK Läkemed. och Bioteknik	STD	IT	Skogsindustr. papper o massa	SMF	TAG
God	28%	32%	27%	33%	27%	53%	46%	19%	36%	24%	21%
Tillfredsställande	50%	50%	50%	58%	57%	24%	46%	56%	50%	41%	53%
Dålig	21%	18%	22%	8%	17%	24%	8%	26%	14%	35%	26%
Vet ej	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%
Procent	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal	381	111	241	12	30	17	26	27	14	17	131

Hur tror du den ekonomiska situationen för företaget ser ut det kommande halvåret jämfört med hur det ser ut idag?

	Totalt	Tjänster	Industri	Utveckling och Tjänster	IoK Industri och Kemi	IoK Läkemed. och Bioteknik	STD	IT	Skogsindustr. papper o massa	SMF	TAG
Bättre	37%	34%	39%	25%	43%	18%	33%	48%	36%	41%	40%
Oförändrad	54%	54%	53%	67%	50%	71%	59%	37%	50%	59%	50%
Sämre	7%	11%	6%	8%	3%	12%	7%	11%	14%	0%	7%
Vet ej	2%	1%	2%	0%	3%	0%	0%	4%	0%	0%	2%
Procent	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal	381	111	241	12	30	17	27	27	14	17	131

Hur är arbetsbördan för de anställda i dagsläget?

	Totalt	Tjänster	Industri	Utveckling och Tjänster	IoK Industri och Kemi	IoK Läkemed. och Bioteknik	STD	IT	Skogsindustr. papper o massa	SMF	TAG
Större än normalt	40%	32%	43%	33%	53%	35%	7%	30%	36%	35%	45%
Normal	52%	59%	51%	67%	47%	65%	70%	63%	64%	47%	47%
Mindre än normalt	7%	8%	5%	0%	0%	0%	19%	7%	0%	18%	8%
Vet ej	1%	1%	0%	0%	0%	0%	4%	0%	0%	0%	1%
Procent	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal	381	112	241	12	30	17	27	27	14	17	131

Hur har antalet anställda under andra halvåret 2009 förändrats?

	Totalt	Tjänster	Industri	Utveckling och Tjänster	IoK Industri och Kemi	IoK Läkemed. och Bioteknik	STD	IT	Skogsindustr. papper o massa	SMF	TAG
Ökat	19%	22%	18%	33%	23%	12%	37%	11%	7%	24%	16%
Oförändrat	38%	42%	36%	58%	37%	35%	41%	37%	36%	41%	34%
Minskat	43%	34%	46%	8%	40%	53%	22%	48%	57%	35%	50%
Vet ej	1%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	0%	0%	0%
Procent	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal	381	112	241	12	30	17	27	27	14	17	131

Har det förekommit varsel av personal pga arbetsbrist på ert företag under andra halvåret 2009?

	Totalt	Tjänster	Industri	Utveckling och Tjänster	IoK Industri och Kemi	IoK Läkemed. och Bioteknik	STD	IT	Skogsindustr. papper o massa	SMF	TAG
Ja	26%	26%	25%	17%	20%	29%	19%	30%	15%	6%	27%
Nej	74%	74%	75%	83%	80%	71%	81%	70%	85%	94%	73%
Procent	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal	380	112	240	12	30	17	27	27	13	17	131

Har det förekommit uppsägning av personal pga arbetsbrist på ert företag under andra halvåret 2009?

	Totalt	Tjänster	Industri	Utveckling och Tjänster	IoK Industri och Kemi	IoK Läkemed. och Bioteknik	STD	IT	Skogsindustr. papper o massa	SMF	TAG
Ja	33%	34%	32%	17%	27%	29%	33%	44%	29%	18%	36%
Nej	67%	66%	68%	83%	73%	71%	67%	56%	71%	82%	64%
Procent	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal	382	112	241	12	30	17	27	27	14	17	131

Anser du att det på företaget i dagsläget råder brist på ingenjörer?

	Totalt	Tjänster	Industri	Utveckling och Tjänster	IoK Industri och Kemi	IoK Läkemed. och Bioteknik	STD	IT	Skogsindustr. papper o massa	SMF	TAG
Ja	49%	31%	58%	36%	60%	29%	52%	19%	64%	71%	60%
Nej	44%	57%	35%	64%	33%	47%	48%	56%	36%	29%	33%
Vet ej	8%	12%	7%	0%	7%	24%	0%	26%	0%	0%	7%
Procent	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal	377	109	240	11	30	17	27	27	14	17	130

Anser du att det i dagsläget råder brist på andra yrkeskategorier?

	Totalt	Tjänster	Industri	Utveckling och Tjänster	IoK Industri och Kemi	IoK Läkemed. och Bioteknik	STD	IT	Skogsindustr. papper o massa	SMF	TAG
Ja	23%	19%	24%	18%	48%	18%	12%	19%	14%	35%	21%
Nej	52%	58%	50%	45%	34%	53%	77%	48%	57%	47%	55%
Vet ej	26%	23%	25%	36%	17%	29%	12%	33%	29%	18%	24%
Procent	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal	363	107	228	11	29	17	26	27	14	17	120

BILAGA 2

Om konjunkturbedömning

En rad aktörer behöver ha en uppfattning om den kommande konjunkturen både på kort sikt (månader) och lång sikt (år). Det gäller finansdepartementet, arbetsmarknadsmyndigheter, arbetsgivarorganisationer, fackliga organisationer, branschorganisationer, företag, banker och många andra.

IMF och OECD gör prognoser för världsekonomin. Konjunkturinstitutet (KI) är störst och viktigast i Sverige. KIs grundmaterial och bedömningar är utgångspunkten för övriga bedömare som ofta gör en egen utvidgning utifrån uppdragsgivarens verksamhet. Så är banker extra intresserade av utvecklingen på finansmarknaden medan fackföreningar vill ha mer information om vad som händer på arbetsmarknaden.

Konjunkturprognoser utgår från de komponenter som ingår i försörjningsbalansen och då i första hand de "ledande indikatorerna", variabler vilkas utveckling föregår BNP:s utveckling. Till exempel:

- hushållens förväntningar
- industrins orderingång
- investeringarna
- lagerutvecklingen
- nyanmälda lediga platser
- varsel om uppsägningar
- utveckling av börskurser, räntor och valutor
- förväntade ekonomisk-politiska beslut som budget, skatter med mera
- internationella ekonomiska utvecklingen

Konjunkturinstitutets data och analys publiceras i:

Konjunkturläget

I Konjunkturläget publiceras analys och prognos över hur svensk och internationell ekonomi utvecklas de närmaste två till tre åren. Rapporten utkommer fyra gånger per år.

Konjunkturbarometern

Varje månad publiceras Konjunkturbarometern som sammanställer företagens och hushållens syn på ekonomin. I Konjunkturbarometern Företag intervjuas företagsledarna i ett stort antal företag i näringslivet om utfall, nuläge och förväntningar om framtiden. I månadsrapporterna intervjuas 4 000 företag och i kvartalsrapporterna 8 400 företag.

Ett problem med konjunkturprognoser är att de fungerar som sämst när behovet av dem är som störst. Så var fallet år 2009 som kommenterades i rubriken "Rekorddåligt år även för landets konjunkturproffs" (DN 28/8 -09). Några andra exempel på stora prognosmisslyckanden är andra hälften av -70-talet (överbryggnadspolitiken) och år 1992 (sammanbrottet för fasta växelkursen) och som sagt år 2009 då prognosmakarna inte lyckades förutse den djupa nedgången.

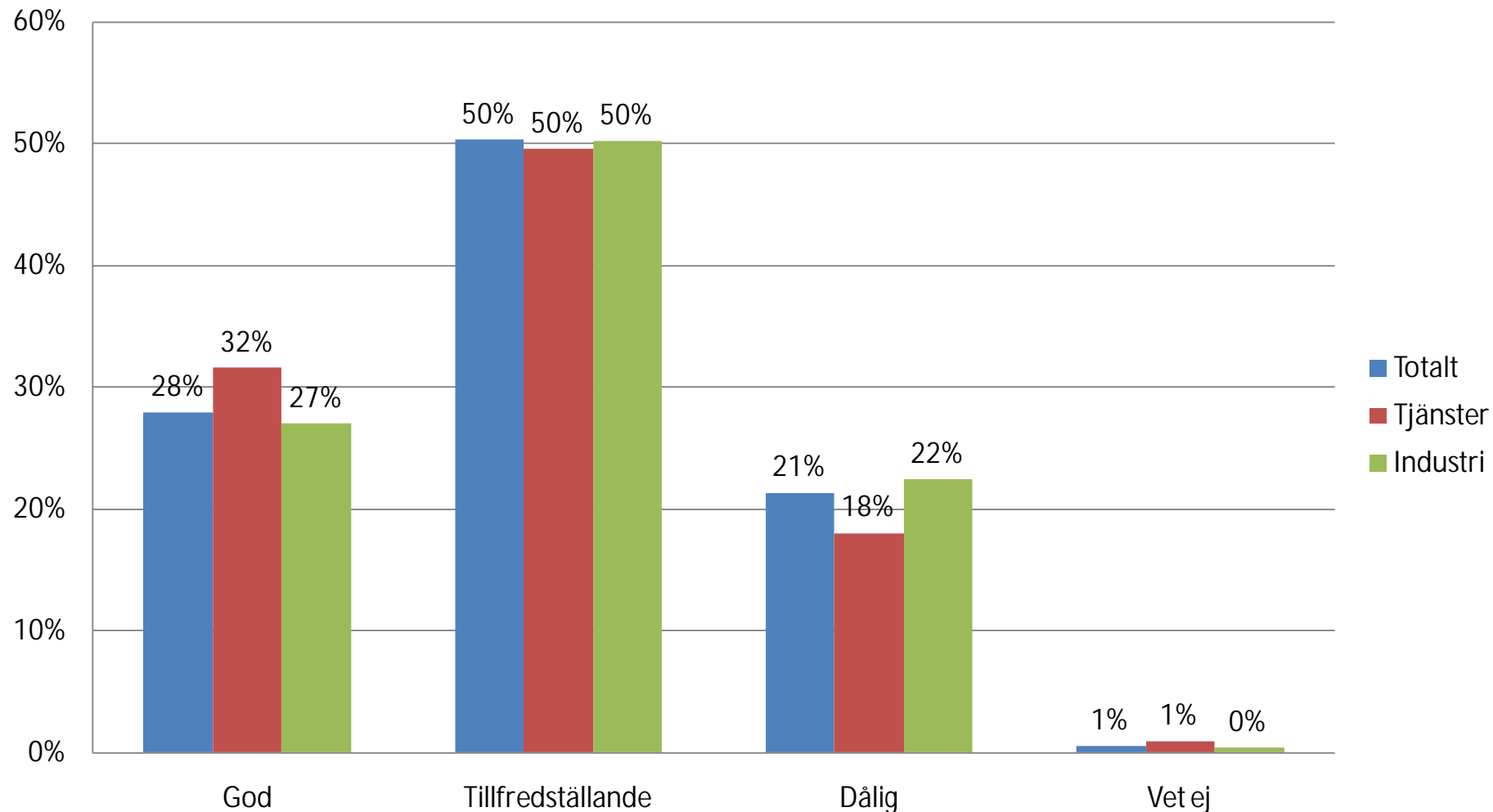
"Eftersom prognoserna med nödvändighet måste innebära att en historisk utveckling på ett eller annat sätt extrapoleras så har de kortsiktiga prognoserna missat de djupa nedgångarna och de långsiktiga prognoserna har haft en tendens att bita sig fast i historiskt höga tillväxttal." (Ekonomiprofessor Ulf Jakobsson)

Sveriges Ingenjörers intresse av konjunkturbedömningar är på lång sikt relaterat till avtalsrörelsen och lönebildningen och på kort sikt till arbetsmarknaden. För våra långsiktiga behov analyseras KIs och andra aktörers siffror och analyser på egen hand och tillsammans med andra (t ex Facken i industrin). Det finns inget behov att ta fram egna grunddata.

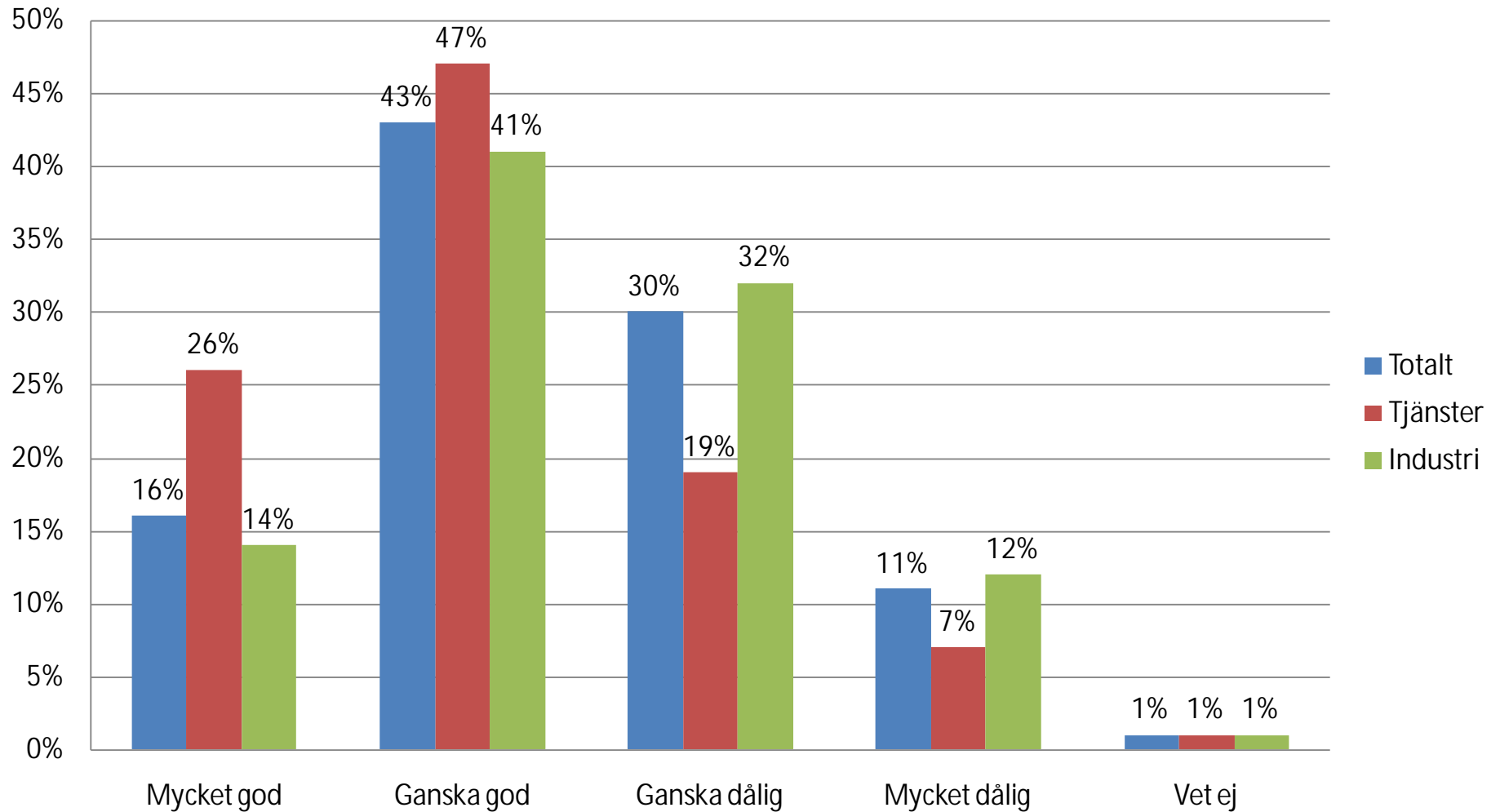
På kort sikt är utvecklingen på arbetsmarknaden för ingenjörer viktig. Det är uppenbart att det finns en ingenjörsmarknad som fungerar på ett något annorlunda sätt än för övriga arbetstagare. En indikation på det är att varsel och uppsägningar för ingenjörer kommer mycket senare än för andra när konjunkturen vänder neråt. Det verkar finnas en time-lag. En annan fråga är varför andelen varslen för ingenjörer som leder till uppsägningar är mindre än för andra grupper.

BILAGA 3

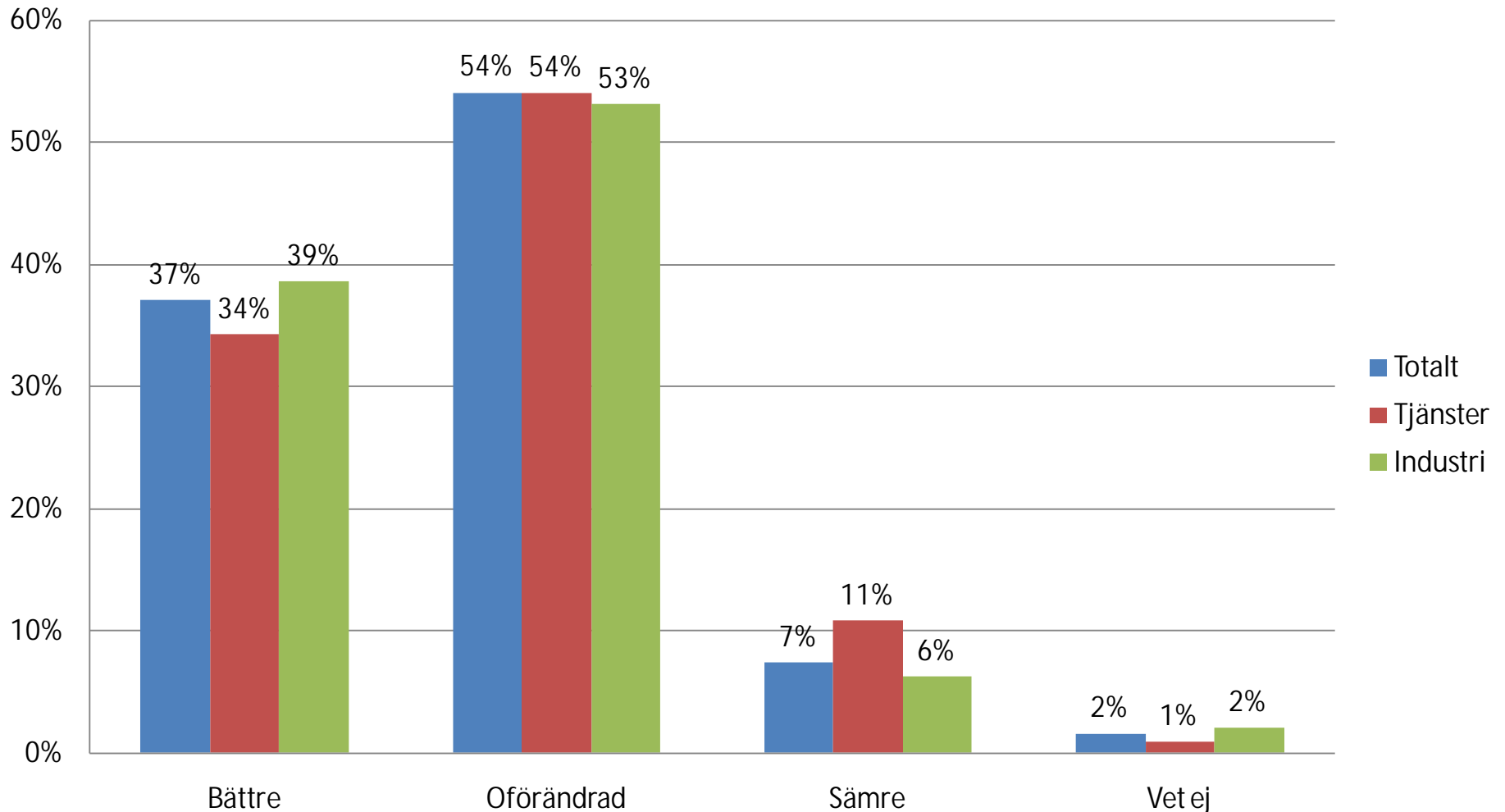
Vilken är din samlade bedömning av den ekonomiska situationen i dagsläget på det företag där du är förtroendevald?
 Februari 2010

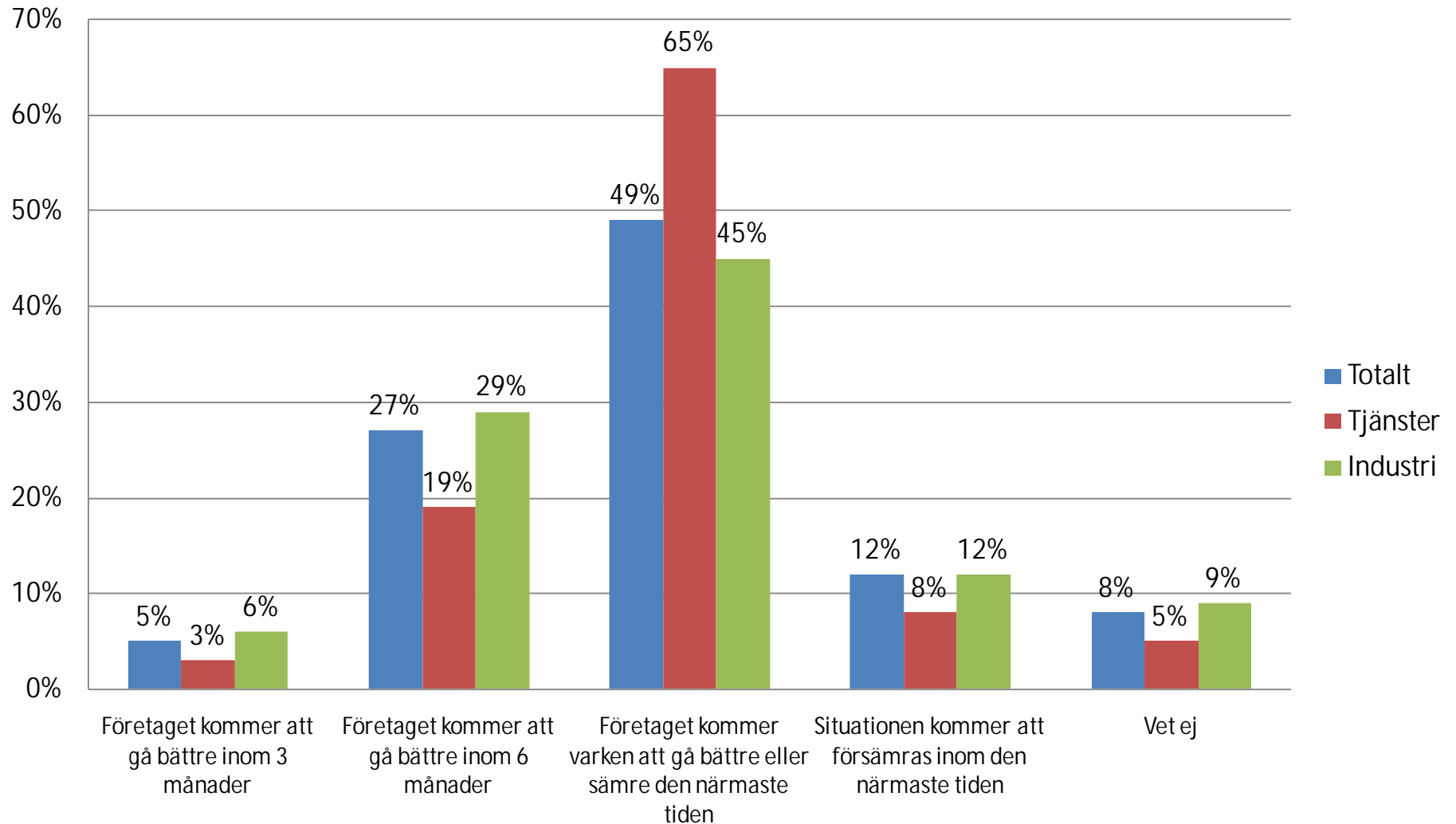
Vilken är din samlade bedömning av den ekonomiska situationen i dagsläget på det företag där du är förtroendevald?
Juni 2009

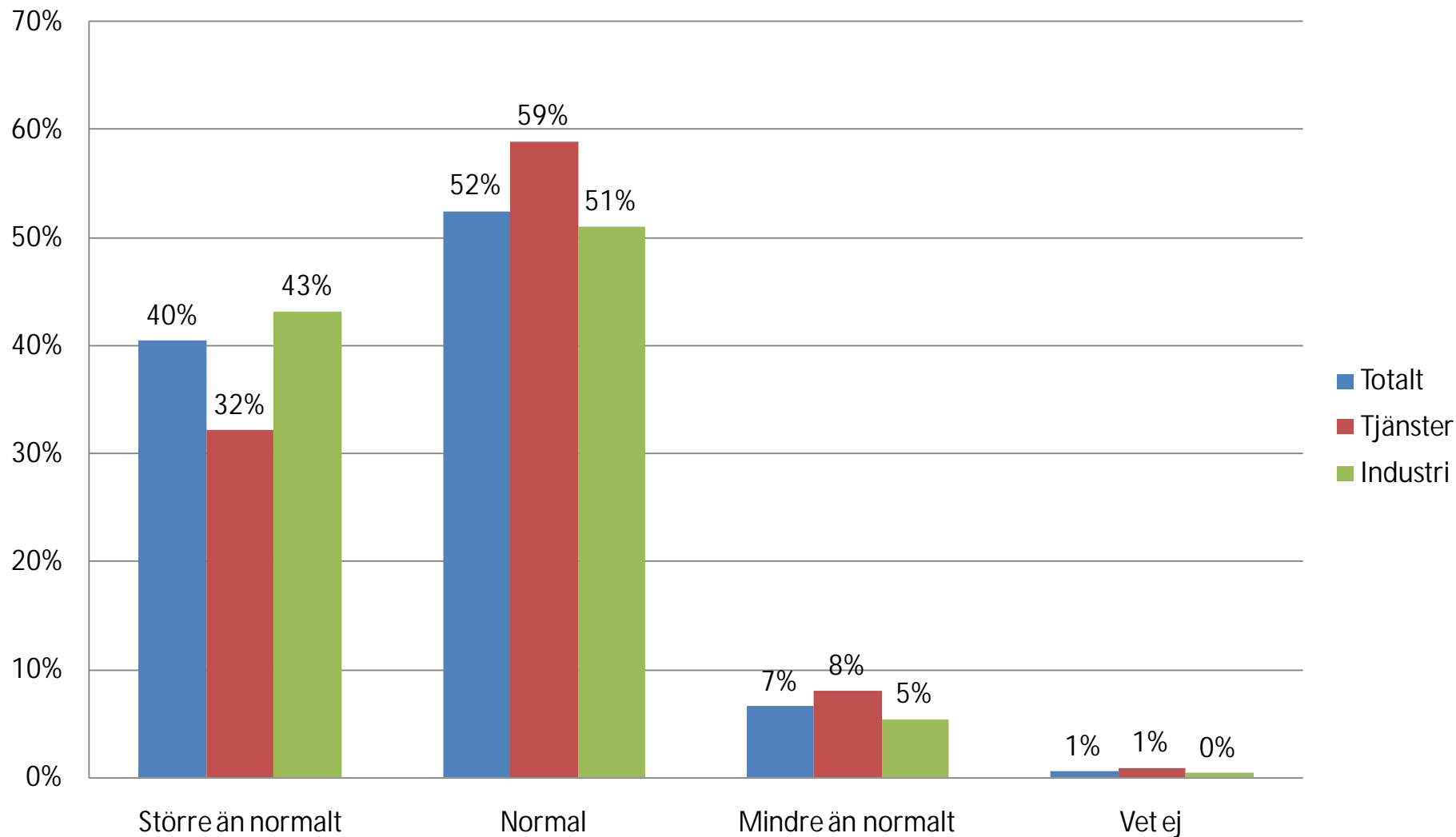
Hur tror du den ekonomiska situationen för företaget ser ut det kommande halvåret jämfört med hur det ser ut idag?
Februari 2010

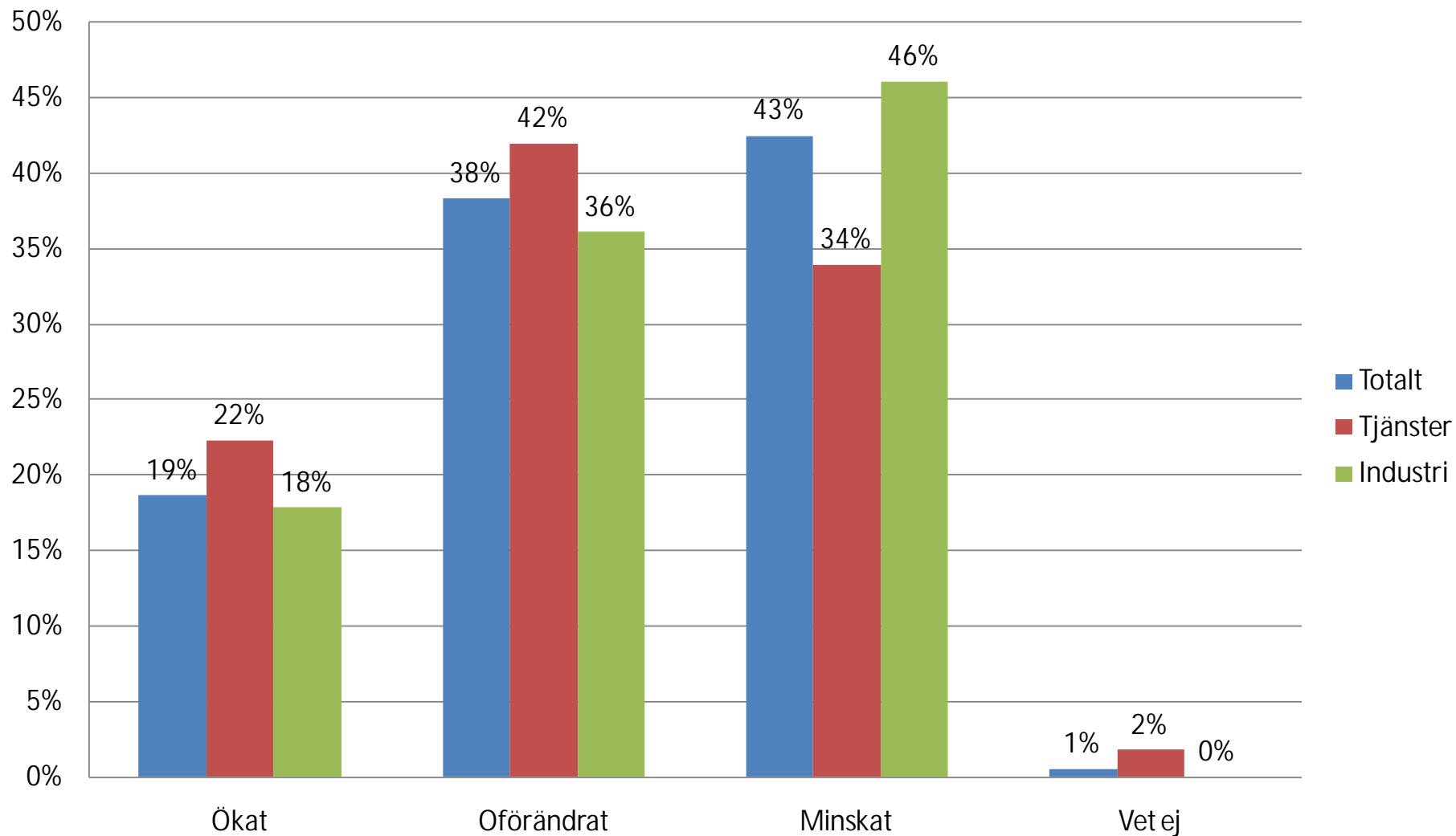
Hur tror du den närmaste framtiden ser ut för företaget? Juni 2009

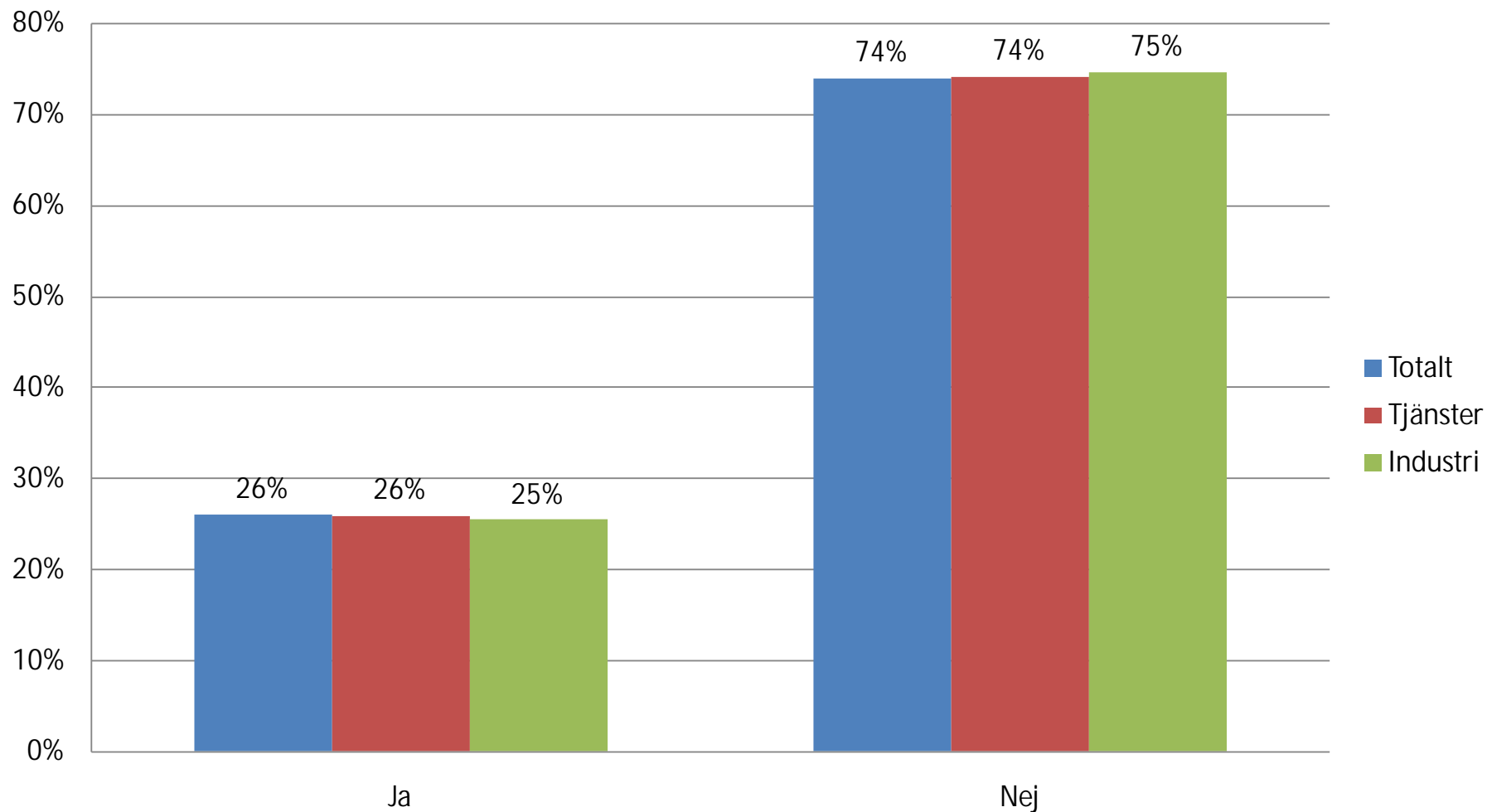
Hur är arbetsbördan för de anställda i dagsläget? Februari 2010

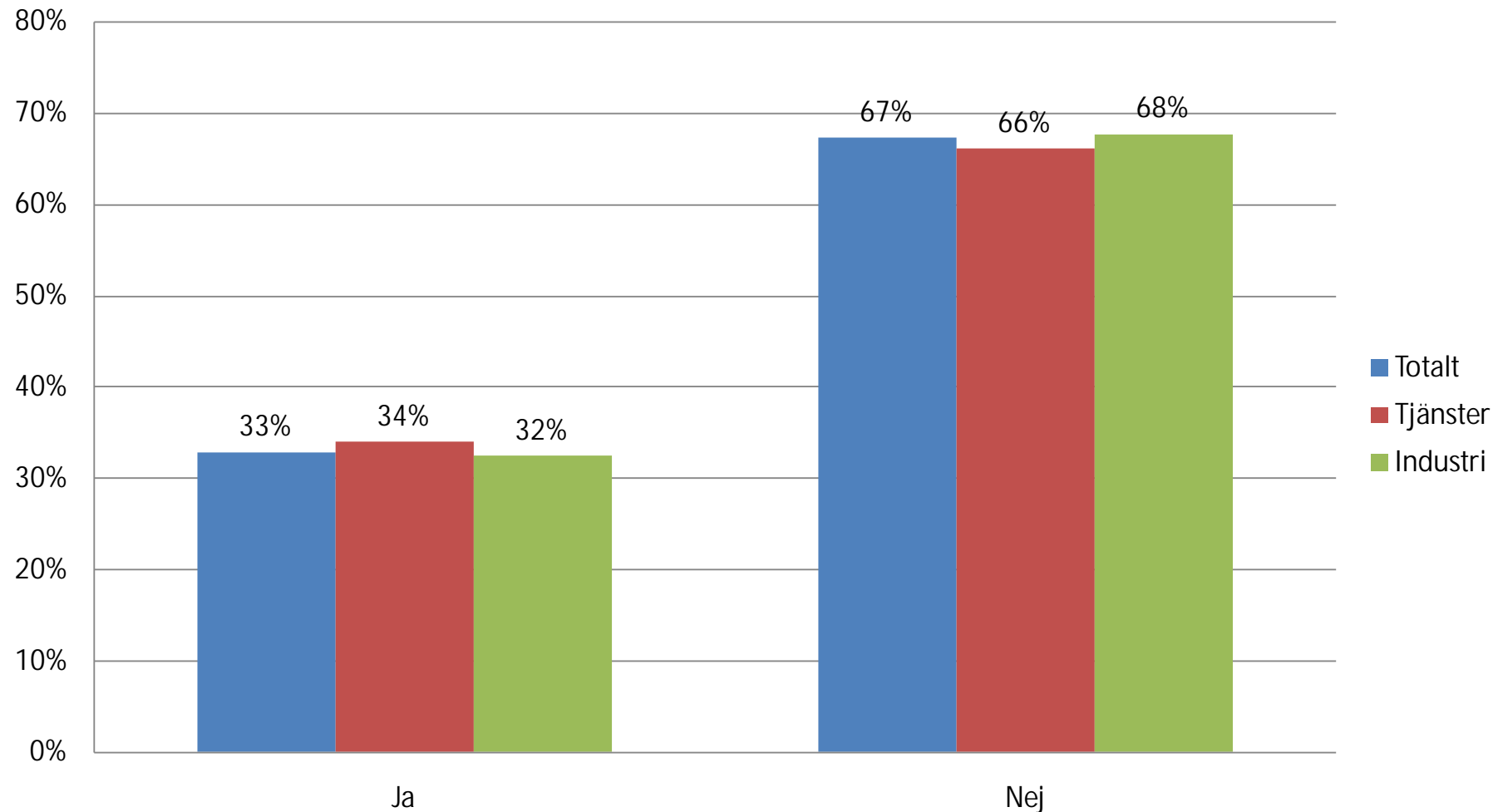
Hur har antalet anställda under andra halvåret 2009 förändrats? Februari 2010

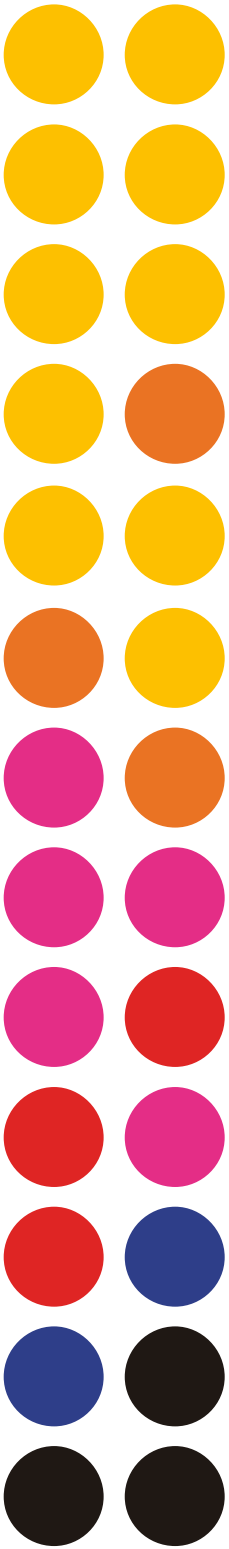

Har det förekommit varsel av personal pga arbetsbrist på ert företag
under andra halvåret 2009?
Februari 2010

Har det förekommit uppsägning av personal pga arbetsbrist på ert företag
under andra halvåret 2009?
Februari 2010

Sveriges Ingenjörer

Box 1419, 111 84 Stockholm, Besöksadress Malmkillnadsgatan 48
Tel 08 613 80 00, Fax 08 769 71 02, info@sverigesingenjorer.se
www.sverigesingenjorer.se